

Commissiedebat

Klimaat en Energie

Inbreng IPO en VNG

Op 15 februari debatteert u met de minister van EZK over Klimaat en energie. Graag geven de provincies en gemeenten daarbij een aantal punten mee over het wetsvoorstel Wet Collectieve Warmtevoorzieningen (de nieuwe warmtewet).

Grote opgave collectieve warmte in de bestaande bouw

De energietransitie in de gebouwde omgeving is een van de grote maatschappelijke opgaven voor de komende jaren. Collectieve warmte is tot nu toe vooral toegepast in de **nieuwbouw**, jaarlijks 20.000. De doelstelling voor collectieve warmte in de **bestaande** bouw tot 2030 is groot, ruim 70.000 aansluitingen per jaar. De opgaven in de bestaande bouw vragen daarom om een andere aanpak.

Publieke investeringen verzekeren publieke belangen

Bij collectieve warmte is sprake van een monopolist die 30 jaar in positie wordt gebracht. Om de benodigde versnelling in de warmtetransitie te realiseren is draagvlak bij bewoners voor de partijen die (onderdelen van) de warmtevoorziening gaan verzorgen cruciaal. Dit vraagt om partijen die warmte-oplossingen ontwikkelen als maatschappelijke opgaven. De keuze van de minister om de warmtenetten te zien als een essentiële nutsvoorziening is een principiële keuze: een meer publieke marktordering geeft publieke partijen meer zeggenschap over deze transitie. Daarmee is het een belangrijke bouwsteen om invulling te geven aan de regiefunctie van gemeenten in de energietransitie in de gebouwde omgeving.

De infrastructuur moet in het bezit zijn van een publieke entiteit, maar dat hoeft niet de gemeente of provincie te zijn. De warmtetransitie vraagt om publieke realisatiekracht van publieke organisaties zoals gemeenten en provincies, drinkwaterbedrijven, netwerkbedrijven, afvalverwerkers, warmtecoöperaties en/of andere publieke organisaties, met steun van het Rijk. Gemeenten en provincies hebben een rol bij de totstandkoming van publieke warmte(net)bedrijven en hebben hier het Rijk bij nodig.

Daarbij kunnen de regionale netwerkbedrijven warmte een sterke publieke partij zijn bij de realisatie van collectieve warmtenetten. Het is van belang dat de wet- en regelgeving wordt aangepast om de kennis en expertise van de netwerkbedrijven voor de warmtetransitie te benutten.

- *De inzet van netwerkbedrijven is noodzakelijk en moet wettelijk worden vastgelegd zodat zij hun belangrijke rol in de collectieve warmtevoorziening kunnen spelen*
- *De energievoorzieningscoöperaties/ warmtecoöperaties dienen verder in positie te worden gebracht om daarmee ook het draagvlak voor de energietransitie te kunnen vergroten.*

Vergroot publieke realisatiekracht met toegankelijke financiering

Gemeenten en provincies delen de ambitie van het rijk de snelheid in de energietransitie te behouden. Dit betekent dat het aantrekkelijk moet zijn voor inwoners die mogelijk willen overstappen op collectieve warmte. De invoer van transparantie in de keten en een kosten gebaseerde tariefregulering is een belangrijk element om de energierekening betaalbaar te houden. Daarnaast is passend financieringsinstrumentarium nodig die de toegang tot financiering van warmtenetten moet verbeteren.

Een goede landelijke financieringsconstructie voor publieke warmtenetten kan bijdragen aan de versnelling van de aanleg van warmtenetten. De wens is dat alle wijken, in kleine gemeenten of grote gemeenten, waar warmte het alternatief met de laagste maatschappelijke kosten is ook over kunnen gaan op collectieve warmte. Een waarborgfonds voor de investeringen in warmte-infrastructuur kan bijdragen aan een doelmatige inzet van publieke middelen, lagere kapitaalskosten en daarmee een lager warmtetarief. Door de keuze voor een meer publieke marktordening kunnen publieke partijen ook hun rol in warmte-infrastructuur ontwikkelen en uitbreiden. Voorkomen moet worden dat er grote gaten op de kaart komen in gebieden waar juist wel goede kansen liggen en bestaande ontwikkelingen in de pauzestand komen te staan.

- *Versnel de ontkoppeling van het warmtetarief met de aardgasprijzen zodat overstappen op een warmtenet in de bestaande bouw aantrekkelijker is dan aardgas blijven gebruiken. De energietransitie moet voor de bewoner financieel aantrekkelijk zijn.*
- *Het is van belang dat duidelijk wordt welk nationaal financieringsinstrumentarium beschikbaar komt zodat investeringen voor publieke warmte(net)bedrijven mogelijk worden en zodoende geen grote gaten op de kaart komen in gebieden waar juist wel goede kansen liggen.*

Verandering in het energiesysteem en het overgangsrecht

Het energiesysteem gaat de komende jaren nog sterk veranderen. Elektriciteit, warmte en duurzame gassen vullen elkaar aan en vormen elkaars buffer. Voor deze uitwisseling tussen de modaliteiten moet de infrastructuur van warmte, net als bij aardgas, waterstof, en elektriciteit in publieke handen zijn. Wij hebben de publieke belangen (energierechtvaardigheid, betaalbaarheid, duurzaamheid, betrouwbaarheid) steeds centraal gesteld in dit wetsvoorstel en warmte als onderdeel van het integrale energiesysteem beschouwd. De Raad van State steunt deze opvatting want stelt in haar advies op de Energiewet van 7 februari dat bij de transitie op meerdere maatschappelijke opgaven van elkaar afhankelijk zijn en daarom een afweging vereisen van publieke belangen.

Ook publieke infrastructuur zal door private onderaannemers met kennis en kunde aangelegd worden. Om de snelheid in de transitie te behouden, hechten we er belang aan dat de kennis die in de markt aanwezig is behouden blijft. Het overgangsrecht in het wetsvoorstel Wet Collectieve Warmtevoorzieningen dient dit te borgen. Er is gekozen voor een ruime ingroeiperiode. Hiermee is voor de komende jaren de ruimte voor zowel publieke als private partijen om te investeren in warmtenetten en ruimte te laten voor lopende projecten, terwijl het publieke eigendom -als stip op de horizon- de inzet blijft. De warmtemarkt zal de komende jaren enorm groeien. Dit betekent dat de huidige private warmtebedrijven grote rol kunnen blijven vervullen in deze groeiende warmtemarkt.

Voor situaties waar warmtebedrijven eerder dan het einde van de lopende exploitatie-afspraken hun infrastructuur willen overdragen aan een publieke entiteit moet duidelijk zijn welke vergoedingsmethodiek gehanteerd gaat worden. Als de afgesproken exploitatietermijn is uitgediend (met een sluitende business case en bijbehorende rendementen) dient de infrastructuur 'om niet' te worden overgedragen aan een publieke entiteit.

Voer de wet snel in!

De huidige (onder)aannemers hebben al aangegeven dat zij klaar zijn om samen met publieke partners een succes te maken van de meer publieke marktordening. Een spoedige inwerkingtreding van de het wetsvoorstel WCW geeft duidelijkheid aan alle partijen en voorkomt vertraging in de warmtetransitie en wie nu werkelijk gaat investeren.

- *Duidelijkheid over de verschillende rollen en verantwoordelijkheden van de partijen zal een spoedige inwerkingtreding mogelijk maken. Dit biedt de vereiste duidelijkheid aan alle partijen om vertraging in de warmtetransitie en in investeringen te voorkomen. Het moet ook voorkomen dat bestaande ontwikkelingen in de wachtstand gaan staan en tijd verloren gaat*